

ÉRTESÍTÉS AZ UNITÁRIUS ISKOLÁKRÓL.

1. A kolozsvári főtanodáról.

A lefolyt iskolai év kezdetét vette 1878 szeptember 1-ső napján. Szeptember 5-ikéig a beiratások, felvételi-, pót- és javító-vizsgálatok történtek s az órarend állítottatott meg. Az iskola ünnepélyes megnyitása szeptember 5-én d. e. 8 órakor volt iskolai felügyelő gondnokok: Mlgs Hajós János, miniszteri tanácsos és Tkts. Kőváry László urak s a tanári kar jelenlétében; a mikor is Kőváry László buzgó felügyelő gondnokunk az ifjúsághoz szép alkalmi beszédet intézett. A rendes előadások sept. 6-án d. e. 8 órakor kezdődtek meg.

Felvétetett a papnöveldébe papjelölt és papnövendék összesen: 26. A gymnasiumba rendes tanuló: 245; magán tanuló 6; összesen: 251. Az elemi iskolába rendes tanuló: 67; magán tanuló: 4; összesen: 71; mindössze: 348; tehát 17-tel több mint a mult évben; évközben kilépett a papnöveldeből: 5; a gymnasiumból: 23; meghalt 1; az elemi iskolából: 6; meghalt: 5. Nem vizsgázott 7; osztály-ismétlésre utasított: 7. Év végén maradtott összesen: 308. Az osztályozás eredménye szerint, volt: kitünő 55, dicséretes 73, elsőrendű 139, másodrendű (secunda) 29. Nemzetiség szerint volt: magyar 331; német (szász) 4; román 13. Vallás szerint: unitárius 173; ev. ref. 57; ágost. hitv. 17; róm. kath. 54; g. kath. 7; g. keleti 6; mózes vall. 34.

Az egész intézetben működött 10 rendes, (egy tanári hely üresedésben) és 2 póttanár; 3 tanárjelölt; 4 köztanító; 5 szaktanító s az 1-ső és második elemi osztályban egy tanító-képezdét végzett okleveles tanító; összesen: 25. Tornászatra ez évben is csak a gymnázialis osztálybeliek jártak a városi torna-vivodába. Ebből a vizsgálat folyó év junius hó 15-én tartatott meg. Az első félévi közvizsgálatok folyó évi jan. 23-ától 31-éig; a második félévben pedig junius 18—26-áig tartattak meg. Mind két vizsgálat alkalmával érdemes és buzgó felügyelő gondnokunk t. Kőváry László ur, valamint az E. K. Tanács által kinevezett vizsgáló bizottság tagjai főtanodánk iránti meleg érdeklődésöknek szép jelét adták.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 24 rendes és 1 magán tanuló. Az írásbeli vizsgálat megtartatott május 23, 24, 25 és 26-án. A szóbeli vizsgálat, mely igen szép sikerrel folyt le, meg-

tartatott június 27, és 28-án; előállott 23 rendes és 1 magán tanuló. Kik közül 9-en kitünő, 7-en dicséretes és 7-en jó osztályzattal nyilvánítottak éretteknek. Ezek közül jogtudományi pályára szándékoznak menni 11-en; papi pályára 5; tanári pályára 2; katonai pályára 4; orvosi pályára 1; bányászati pályára 1.

Papiszigorlatra jun. 30-án előállott 2, kik közül Vas-ka Béla dicséretes, és Tibáld József kielégítő eredmény-nyel tették le a szigorlatot.

Főtanodánkat a lefolyt iskolai év kezdetén érzékeny vesztesség érte kiskadácsi Simén Domokos főtanodai r. tanár és az unitárius vallásközönség egyházi főjegyzőjének 1878 évi sept. 9-én életének 43-ik, tanárságának 16-ik évében, huzamosabb idő óta tartó betegség következtében, Kis-Kadácson, történt halálával. Szeretett pályatársunk és barátunk díszje volt főtanodánknak és tanári karunknak; mintaképe egy lelkiismeretes, kötelességét híven teljesítő valódi tanárnak. (Lásd a „Ker. Magvető“ 13 ik kötet 284. l.)

Az általa előadott tantárgyakat: főtisztelendő Ferencz József püspök ur, tiszt. Nagy Lajos, Kovács János és Péterfi Dénes tanár urak adták elő.

Hajós Béla tanártársunk az E. K. Tanács engedélyével a II. félévben Budapestre ment az orvostudori szigorlat letétele végett. Az általa tanított tantárgyakat: t. Kovácsi Antal, t. Benczédi Gergely, t. dr. Bartók István, t. Benedek Áron tanár urak; t. dr. Gyergyai Árpád úr és t. Binder Emil egyetemi hallgató adták elő.

A tanuló ifjuság magaviselete erkölcsi tekintetben és a fegyelmet illetőleg általában dicséretes volt s haladásra mutat; a büntetések száma jóval kevesebb a múlt évinél; nagyobb büntetést maga után vonó vétség nem fordult elő. — Különös örömmel jegyzem fel, hogy a mások tulajdonának szentségben tartása iránti érzék az ifjuságban meglepően nyilvánult, a mennyiben egy lopási eset sem fordult elő.

Az ifjuság egészségi állapotát illetőleg fájdalommal kell feljegyeznem, hogy a lefolyt évet nem számíthatjuk a kedvezőbbek közé; mert a roncsoló toroklob tanodánkat sem kímélte meg a gyász-tól. Jóllehet az iskola kórházában csak egy beteg halt meg Péchi Gergely, ev. ref. vallású, VI. osztálybeli tanuló 1879 márt. 4-kén hagymázban; de a roncsoló toroklob áldozatául 5 reményteljes gyermek esett, még pedig az illető szülőknek közvetlenül gondozó karjai között. -- E halottak közül Lászlóczki Péter, 4-dik elemi oszt.

tálybeli unitárius vallású Kolozsvárt, meghalt 1879 febr. 12-kén; Merza István, 3-dik el. oszt. róm. kath. Kolozsvárt, meghalt 1879 apr. 19-én; Váradi Elemér, 3 ik el. oszt. unitárius vallású, Kolozsvárt, meghalt 1879 apr. 11-én; Merza Károly, 2-ik el. oszt., róm. kath. vall. Kolozsvárt, meghalt 1879 apr. 22-én; Faszbinder Henrik, 1-ső oszt. róm. kath. vall. Kolozsvárt, 1879 mart. 12-én. Nyugodjanak csendesesen az élet fájáról oly korán lehullott bimbók, a gyászoló szülők megsebzett szívére az ég küldjön enyhítő balzsamot nagy veszteségek közepett.

Fennjáró beteg is sok volt, de nem vált veszélyessé. A szembetegség szintén kis mértékben uralkodott husvét és pünköst között, de gondos ápolással hamar eleje vétetett.

A z i s k. k ó r h á z b a n a lefolyt tanévben 20 beteg volt; ezek közül kettő két ízben. A betegségek nemei: toroklob, váltóláz, hagymáz, lépdaganat, bélhurut stb. kisebb nagyobb mértékben.

A fenn említett Péchi Gergely kivételével -- ki a kórházban halt meg -- mindnyájan felgyógyulva jöttek ki. A kórházra tett összes kiadás 223 frt 03 kr. mely összegből csak 16 frt 75 kr.t fizettek vissza, a többbit az E. K. Tanács, mint szegénysorsu tanulónak, elengedte.

A kórház rendes orvosa Dr. Gálfi Endre, honvéd törzsorvos, a ki lelkiismeretes buzgósággal látogatta a betegeket; továbbá Dr. Bartók István és Dr. Gyergyai Árpád hitrokonaink szintén készséggel és odaadó buzgósággal működtek közre az iskolában az egészség fentartására. Özv. Főtisztelendő Kriza Jánosné pedig, mint az igazgatóság által kinevezett felügyelő-nő, lankadatlan szorgalommal látogatta a kórházban a betegeket s hol szóval, hol pedig tettel befolyt betegségeik enyhítésére. Fogadják az illetők e helyen is a beteg tanulókat iránt tanusított buzgalmukért az igazgatóság hálás köszönetét.

Kórházfelügyelő Hajós Béla helyett a teendőket II-ik félévben Kovács János ig. tanár telyesítette. Kecskeméti Elek, volt kórház-ápoló helyébe az E. K. Tanács 1878 sept. 29-től Barabás Károlyt nevezte ki, a ki csupán a lakásért elvállalta a betegek ápolását s így a kiadások tetemesen apadtak, mivel eddig minden beteg után 50 kr. napidíjt kellett adni az ápolónak. Ki kell emel-nem a jelenlegi ápolónak lelkiismeretes buzgóságát, előzékenységét, nemes bánásmódját s áldozatkészségét a betegek irányában. Kelemen Beniamin, áldozatkész hitrokonunk s e kórház alapítója ez év-

ben is ajándékozott a kórház számára egy szekér fát. Fogadja szíves köszönetünket.

A lefolyt isk. évben a főtanodában nagyon sok újítás és javítás történt. A 8-ik számú lakszoba rajzteremmé alakítottát át s a mai kor nevelési igényeinek megfelelőleg rendeztetett be. A 28-ik számú tanterem új padozattal láttatott el s új padokkal, asztallal s táblával szereltetett fel; a többi tantermekben is tetemes változás történt. Az igazgatósági tanácsterem kifestetett, s új asztallal láttatott el. A lakszobák ajtói mind újból festettek, kettő pedig újból padoztatott. Az összes kiadás a fennebbiekre: 725 frt 90 kr.

Taneszközökre és tanszerekre a megelőző isk. évben tetemes összeg fordítottván, ez évben csak egy „történelmi iskolai térkép“ vétetett a VIII. gymn. oszt. számára, ára 5 frt. Továbbá szereztetett 11 frt értékű hangjegy az orgona és műének tanulásához.

Különböző intézetektől jött 59 drb. „Értesítő“ az 187⁷/₈-dik isk. évről.

Az országos m. kir. statistikai hivatal megküldötte összes kiadványait 1870-től kezdve. A „Franklin társulat;“ továbbá: Aigner Lajos, Lampel R., Maurer Adolf, Lutsch József, Hoffmann és Molnár könyvtárosok több tankönyvet küldöttek meg mutatványul, melyek a tanári kar könyvtárába helyeztettek el.

Ngs. Dr. Martin Lajos egyetemi tanár ur ajándékozott 20 drb ásványt az ásványgyűjtemény számára.

Az ifjuság f. évi május 15-én a „Lövölde“ helyiségében a „szegedi árviz-károsultak segélyezésére“ és az „isk. Apolló zenekör“ alaptőkéje gyarapítására szépen sikerült májajlist rendezett, melynek tiszta jövedelme volt 168 frt 28 kr, ebből 83 frt 14 kr. elküldetett a szegediek segélyezésére, 85 frt 14 kr. pedig átadatott az „Apolló kör“ javára.

Főtanodánk könyvtára, melyet nemcsak a tanárok és tanulók, hanem minden érdekeltnek használnak, gyarapodott vétel útján 8 drbbal, ajándékozás útján 191 drbbal. Ebből tiszt. Domokos Áron úr ajándékozott 1 drbot, t. Kovácsi Antal tanár úr 5 drbot, t. Bónis Károly úr, tiszt. Farkas György esperes úr és a budapesti egyet. könyvtár 1—1 drbot, ngs. dr. Brassai Sámuel egyetemi tanár s isk. felügyelő gondnok úr 60 drbot, t. Gyöngyösi János úr 122 drbot; ezeket hozzáadva a mult évi 22589 darabhoz: a könyvtár áll jelenleg: 22,788 drb könyvből. Ezen kívül a „Farkas Sándor alap“-ból jár a tanári kar részére 10 különböző tudományos és szak-

folyóirat. Angolhoni hitrokonaink küldötték: az „Inquirer” című heti lapot; amerikai hitrokonaink az „Unitarian Review and Religious Magazine” tudományos havi folyóiratot. Kovács János ig. tanár ajándékozta a „Christian Register”, az „Unitarian Herald” és „Renaissance” című heti-lapokat.

Ifjúsági egyletek és alapok:

A papnövendékek „Olvasó és önképző egylete”, melynek védnöke t. Derzsi József tanár úr, tartott összesen 17 rendes, egy alakuló és egy zárgyűlést. A gyűlések tárgyát szavalatok, felolvasások, vitatkozások, irodalmi pályázatok, és egyéb egyleti ügyek elintézési képezték. Irodalmi pályázat volt 2 hirdetve, u. m. 1.) Egy egyházi beszédre (áldozó csütörtöki); 2.) Egy könyörgésre (nagy pénteki) Mindkettőre érkezett 1—1 pályamű, de a bírálat szerint abszolút becsesel egyik sem bírván, a pályadíj nem adatott ki. Az egylet keblí lapja („Egyházi Lap”) ez évben is szerkesztetett, s megjelent összesen 20 szám, melyek tartalmát részint eredeti egyházi beszédek, bölcsészeti dolgozatok, részint angol és német művek fordításai tették.

Az egyletnek a következő folyóiratok jártak: „Keresztény Magvető”, „Család és Iskola”, „Néptanítók lapja”, „Prot. egyh. és isk. Figyelő”, „Prot. egyh. és iskolai Lap”, melyek közül a 3 első az illető szerkesztőktől ajándékozott. Ezen kívül ig. tanár t. Kovács János ur ajándékozta a „Christian Life” című heti-lapnak az 1876—1879 évi folyamait és az „Unitarian Review” című folyóirat 1878-ik évi folyamát.

Az egylet könyvtára gyarapodott vétel és ajándékozás útján: 52 drbbal, melyből 20 drb. különféle művet ajándékozott t. Derzsi József tanár ur s vétetett 32 drb. E szerint a könyvtár áll jelenleg 624. drb könyvből. Az egylet egész évi bevétele 137 frt 76 kr., kiadása pedig 120 frt 36 kr. E szerint az egylet jelenlegi pénzvagyona 17 frt 40 kr., mely a takarékpénztárban van elhelyezve.

Az „ifjúsági olv. önk. egylet”, melynek védnöke t. Péterfi Dénes tanár úr, tartott az év folytán 35 gyűlést, melyeknek feladata az önképzés és az egylet ügyeinek elintézése volt. Összes bevétele: 207 frt 8 kr., kiadása 203 frt 18 kr., e szerint a jelenlegi pénzvagyona tesz 3 frt 92 krt, mely összeg a takarékpénztárban van elhelyezve.

Az egylet ez évben is több jelét adta életképességének s tagjai komoly törekvésének.

Gyűléseiken többen tartottak felolvasásokat.

Szavalmi verseny tartatott egy, melyen mint legjobb szavalmók, Sinczki Ferencz és Székely Mózes, nyertek a „Petöfi összes költeményei“ népszerű kiadásából 1—1 példányt.

Irodalmi pályázat volt 10, s prózai művekkel jutalmat nyertek: Gábor Albert, Albrecht Lajos és Tutsek Sándor. Kötött művekkel: Kövendi Dénes és Péterfi Lajos.

A Lendvai-Latkócziné alapítványból jutalmat nyertek: Történelmi tanulmányokkal Hankó Domokos 4 drb 1 ftos tallért; neveléstani értekezéssel és társadalmi tanulmányokkal: Máthé György 4—4 drb 1 frtos tallért; természetani értekezéssel: Velits Dezső 4 drb 1 frtos tallért; német fordítással: Tutsek Sándor 3 drb 1 frtos tallért.

Egy magát megnevezni nem akaró irodalom pártoló küldött 6 frtot neveléstani pályamunkák jutalmazására, mely összegből megjutalmaztattak: Albrecht Lajos 4, és Gábor Albert 2 frttal.

Iskolai felügyelő gondnok tkts. Kővári László úr szives adományából egy történelmi értekezéssel nyert: Ferencz Ákos 2 frtot.

Az egylet keblileg szerkesztette a „Fény és Árny“ című heti-lapot, melyből megjelent 19 szám.

Az egylet könyvtára vétel és ajándékozás útján ez évben is tetemesen gyarapodott, s jelenleg áll 1817 drb. könyvből.

Mlgs. Incze Mihály úr — mint rendesen — úgy ez évben is ajándékozott az egyletnek 20 frtot, melyből megszereztek a „m. t. akadémia“ 1878-ik évi kiadványai.

Az egylet saját költségén járatta a „Petöfi társaság“ havi közlönyét a „Koszorút“, „Vasárnapi újságot“, „Fővárosi lapokat“, Bolond Istókot“ és a „Keletet“.

Az egylet alapszabályai értelmében az egyletnek minden papnövendék és felosztályu tanuló köteles tagja lenni.

Az 1848 mártius 15-nek emlékét hagyományos módon ez évben is megünnepelte az ifjuság t. Kovács János ig. tanár és t. Péterfi Dénes egyleti védnök jelenlétökben, alkalmi ima-, beszéd- és szavalmatokkal, közreműködven az „Apollóköri“ és „Dalkör“.

Ez egylet 1879 máj. 1-én néhai kedves emlékű és feledhetetlen tanárunk Simén Domokos emlékére kegyeletes ünnepélyt rendezett, melyen elnöki megnyitó beszédet tartott Gábor Albert, emlékbeszédet Vaska Béla, szavalt: Sinczki Ferencz; és Simén Domokos életrajzát felolvasta: Varga Dénes. Nevezett egylet igen jól sikerült zárünnepélyét június 22-én az „Apollóköri“, és „Dalkör“ közreműködésével szép számú közönség jelenlétében tartotta meg.

A papnövendékek és felosztályu tanulók Ő cs. kir. apostoli Felsegeik ezüstmenyegzője alkalmával 1879 ápr. 24-én isk. felügyelő gondnok tkts. Kóváry László úr és t. Kovács János ig. tanár úr jelenlétökben hálaünnepélyt tartottak, a melyen imát mondott: Német István és beszédet tartott: Pap Sándor.

Az „alosztályuak (III.—V.) olvasó egylete“ is csinos könyvtárral rendelkezik, melyet az évi tagsági díjakból korukhoz és értelmi fejlettségökhöz illő művekkel gyarapítanak és szavalati versenyeket rendeznek egy köztanító vezetése alatt. Járatták a „Hasznos mulattató“ folyóiratot.

A „Kölcsönző egylet“. Alapítója Lendvai-Latkócziné derék művésznő. Állandó alapja 200 frt, melyből a tanulók csekély kamatra 2—2 frt kölcsönt vehetnek ki. Az így begyűlt kamatokat pályadíjak kitűzésére fordítják. Az egylet vagyona a takarékpénztárban elhelyezett 212 frt 41 krral; a régi s az idei tagoknál künmaradt 55 frt összeggel együtt jelenleg teszen 267 frt 41 krt.

Az „Apollókör“. Célja és feladata az ifjuság között a zene-ismeretek terjesztése és fejlesztése. A rendszeres zenetanítás és zenetanulás ápolása és fentartása, különös tekintettel az egyházi zenére. Zenészeti eszközök beszerzése, s azoknak, mint az iskola és az „Apollókör“ elidegeníthetlen vagyonának megőrzése és gondozása. Az „Apollókör“ az isk. év elején újra szervezkedett, alapszabályai újra kidolgoztattak. Alaptőkéje teszen: 544 frt 9 krt.

Volt ez évben 24 működő tagja, kiket Boér]Gergely, szaktanító és az állami fiképezdében zenetanár, minden díj nélkül oktattott. Fáradozásának szép sikere volt.

A „Remény-alap“. Ez az „ifj. olv. önk. egyt.“ tulajdona, mely az elárusított „Remény“ czimű zsebkönyvből gyűlt be. Célja: a jelesebb dolgozatokból új zsebkönyvet kiadni. Jelenleg van 221 frt 29 kr. pénzvagyona, mely a takarékpénztárban van elhelyezve.

A „jóltevők arczképezésére gyűjtött alap“. Célja: a jóltevők arczképeinek rendre leendő lefestetése a nagy hallterembeni elhelyezés végett. Ez alap teszen jelenleg 140 frt 65 krt.

A főtanodai „Dalkör“. Alakult ez isk. év elején. Alapszabályai 1878 nov. 6-kán hagyattak helyben. Célja: az ifjuságnak műenekben való gyakorlása. Tagja lehet minden olyan felosztályu tannló, ki erre képességgel bir. Védnöke tkts. Benczédi Gergely ta-

nár úr. Összes vagyona 10 frt. 13 kr, mely a takarékpénztárban van elhelyezve. Szereztetett 12 füzet hangjegy. A „Dalkör“ az év folytán több ízben sikeresen működött.

Jutalmak. Az érdemsorozat felolvasása alkalmával a következő jutalmak osztattak ki:

A „**Page t Olivér alapítvány**“-ból az angol nyelv tanulásban a pályázati vizsgán kitűnt előhaladásért az első vagy 100 frtos jutalomdíjat nyerte: Varga Dénes papjelölt és isk. főnök; a második vagy 50 frtos díj ezuttal benn maradt s a tőkéhez csatoltatik, mivel a pályázók nem mutattak fel kellő eredményt; a harmadik v. 25 frtos díjat nyerte: Ferencz Ákos, VIII. osztályu tanuló.

A „**Kövendi Szász Gergelyné szül. Incze Klára alapítvány**“-ból az 5 frt pályadíjt nyerte: Gábor Albert, VIII. tanuló „**A nyilvános nevelés és oktatás előnyei a magán nevelés és oktatás felett**“ című jeles értekezésével.

A „**Bulyovszkyné Szilágyi Lilla alapítvány**“-ból a 6 frt. pályadíjat nyerte: Kövendi Dénes, VII. tanuló, mint a kinek költeményei a „**Fény és Arny**“ című ifjusági lapban az 1878—79-ik tanévben a legkitűnőbbeknek találtattak.

A „**Fejér Máton alapítvány**“-ból szép írásért a 2 frtos tallért nyerte: Hankó Domokos VIII, és az 1 frtos tallért: Móricz György III. tanuló.

Egy bölcsészetkedvelő jutalomdíjából, Vitális Elek II. éves papnövendék: „**A dogmatismus és kriticismus közti különbség történelmileg szemlélve**“ című értekezésével nyert 6 drb. tallért.

Mltsgs. P. Horváth Kálmán áldozatkész isk. felügyelő gondnok úr 50 frtot adományozott szegénysorsu és kitűnő tanulók közt leendő kiosztás végett az öt felső osztályban. Ez összegből: Gábor Albert, VIII. Péterfi Lajos, VII. Molnos Kálmán, VI. Osváth Gerő, V. tanulók kaptak 10—10 frtot; Ajtai János és Jakab Jenő IV. tanulók pedig 5—5 frtot,

Tkts. Kőváry László buzgó felügyelő gondnok úr a fennebb említett 2 frton kívül adott 29 frtot különböző jutalmakra. Ebből a „**Simén emlékünnepe**ly“-en tartott beszédért: Vaska Béla III. papnövendék kapott 5 tallért. Ő cs. kir. apost. felségeik ezüstmenyegzőjük alkalmából mondott imáért: Németh István I. papnö-

vendék 4 tallért, és Pap Sándor VIII. tanuló ugyanekkor tartott beszédeért 5 tallért. Péchy Gergely, elhunyt szép reményű VI. tanuló felett tartott emlékbeszédért: Deák Lajos VI. tanuló 4 tallért. A rajzban tanusított előmenetelért: Pap Kálmán V., Ürmösi Gyula IV., Szegedi Árpád III. Darkó Károly és Marselek Endre II. tanulók kaptak 1—1 frtos tallért. A jó éneklésért: Osváth Árpád III. 1 frtos tallért. A kitünő tornászásért: Firtos Ferencz, Csegezi Lajos, Deák Lajos, Gálfi Kálmán VI. és Binder Albert V. tanuló 1—1 frtos tallért.

A tanári kar által kitűzött 8 frt jutalomból, a jól sikerült térképek rajzolásáért: Móricz Ferencz és György, Láposi Lajos és Székely János III. tanulók nyertek 1—1 frtos tallért. A jeles tornászásért: Tucsek Sándor, Csegezi Gyula VIII. Tana Samu VII. és Vajda Elek IV. tanulók 1—1 frtos tallért.

Főtiszt. Ferencz Józsefné úrasszony 1 frtos tallér jutalmát a jó tornászásért nyerte: Móricz Ferencz III. tanuló.

T. Szabó Mózes, pénzügyi fogalmazó úr a kitünő éneklésre kitűzött 2 drb 1 frtos tallért, melyeket elnyertek: Ajtai János IV. és Horváth Ferencz I. tanulók.

T. Mihály László városi alorvos úr által a két legjobb szavalló számára kitűzött 2 drb tallért nyerték: Marselek Ferencz 2 és Debreczeni Béla 1-ső el. oszt. tanulók; szintén az orvos úr által adott „képes könyvet“ a kitünő tanuláért nyerte: Mihály László, 2 el. oszt. tanuló.

A jó tanuláért jutalmul kiosztatott összesen: 78 drb könyv.

Segélyezés. A szegény sorsu tanulóink irányában tanusított áldozatkészségnek és emberbaráti szeretetnek a lefolyt tanévben is meglepő szép jeleivel találkozunk.

Ugyanis: Özv. Főtisztelendő Kriza Jánosné szives adományából Ütő Dániel VII. osztálybeli tanuló havi részletekben 2 frt 50 krjával: 25 frtot élvezett.

Farnos Elek né szül. Pap Ágnes adott 10 frtot, melyet havi részletekben Vas Zsigmond 3. el. oszt. tanuló élvezett.

Dr. Máthé Dénes fogorvos szintén 10 frtot adományozott, melyet Lázár János 4. el. o. tanuló élvezett havi részletekben.

A helybeli „Jó tékony nőegylet“ adott 8 frtot, mely összegből Móricz Ferencz, György és Márton szegény sorsu tanulóknak ruházat vétetett.

A szegény sorsu székely tanulók közül 22-en részesültek élelmezésben. Közülök többen egész kosztot, némelyek ebédet vagy va-

csorát kaptak. Ez élelmezésben részt vettek: Ferenczi Mózesné, özv. Groisz Gusztávné, özv. Pákei Lajosné, Kovács Antalné, özv. Árkosi Lajosné, Szigethi Miklósné, Ferencz Józsefné, Benczédi Gergelyné, Kovács Jánosné, Ulár Pálné, Váradi Károlyné, dr. Gálfi Endréné, Fekete Pálné, Benkő Mihályné, dr. Gyergyai Árpádné, Haller Rezsóné, Malom Zsigmondné, Mikó Imréné, Stark Alajosné, Nyegrucz Tivadarné, Peielle Istvánné, Frankkis Jánosné, Vécsei Sámuelné, Csicskó Jakabné és Ürmösi Lajos. Fogadják az itt és ténnebb elősorolt nemes szívű adakozók, úgy a szegénysorsu tanulók mint az igazgatóság nevében, a közmivelődés érdekében hozott áldozatukért e helyen is őszinte hálás köszönetemet.

Ö s z t ö n d i j a k. Évfolytán kiadatott:

a.) A „K o n c z J á n o s a l a p i t v á n y”-ból egy szegény sorsu jó magaviseletű tanulónak 5 frt havi részletekben s 22 nek 2 frt 50 krjával 600 frt o. é. Ebből részesültek: Orbok Károly*) Turból; Csegezi Károly, Csegezből; Papp László, Alsó-Benczéből; Kerekes József, Torockkőről; Darkó Sándor, Jánosfalváról; Nyiredi Géza, Nagyajtáról; Kriza Ferencz, Nagyajtáról; Györfi István, Ravából; Orbok Ferenc, Turból; Ferenczi Mózes*, Alsó-Járából; Jakab Jenő, Turból; Ürmösi Gyula, Verespatakról; Pál András, Böllönből; Ajtai János, Kolozsvárról; Benczédi János, Benczéből; Bakó Lázár, Böllönből; Móricz György, T. Szentgyörgyről; Gelei Vilmos, Árkosról; Fekete József, Szabédról; Nagy Samu, Szabédról; Fekete István, B. Hunyadról; Székely Árpád, Meregyórol (5 frt.); Barla Gyula, Kolozsvárról; Borbély Máté, A. Rákosról; Szabó Mózes, Új-Székelyről; Tóth Károly Vadadról.

b.) Szintén a „K o n c z J á n o s a l a p i t v á n y”-ból naponként ebédet kaptak, mely 10 hó alatt 125 frtba került; ezt élvezték: Molnár István, Dombórol; Firtos Ferencz, Benczéből; Bota József, Szabédról.

c.) A „M á r t o n f i G e r g e l y n é s z. K o n c z J u l i á n n a a l a p i t v á n y á”-ból a két félévi vizsgálat alkalmával kiadatott összesen 150 frt; melyből Székely Mózes Verespatakról kapott: 50 frtot; Csegezi Lajos Bágyonból 50 frtot; Kövendi Dénes Tordáról 25 frtot és Demeter Lőrincz M. Zsákodról 25 frtot.

d.) A „F e j é r Ö d ö n a l a p i t v á n y”-ból kiadatott 50 frt. o. é., melyből részesültek havonként 2 frt 50 krval: Molnos Kálmán, Beth. Szt. Miklósról; Osváth Gergely, Kolozsvárról.

*) A csillaggal jelöltek évközben másokkal cseréltettek ki.

e.) Az „Árkosi Lajos alapítvány“-ból 2 frt 50 krt. kaptak havonként: Marosi Mózes, A. Siménfalváról; Pál Ferencz, Firtos-Váralyáról; Darkó Lajos, Kolozsról.

f.) Az özv. Gálfalvi Imréné sz. Sala Károlina úr asszony által tett „K. Nagy Sándor alapítvány“-ból havonként kapott 2 frt 50 krt. Gál József, Dombórol.

g.) A „Kelemen Beniámin alapítvány“-ból naponként kaptak egy-egy cipót (mely havonként 9 frtjával annyi mint 90 frt): Csegezi László, Dicső Szt. Mártonból; Biró József, Új-Székelyről; Tóth József, Kőrispatakról.

h.) A „Sepsi-Szentiványi Jenő alapítvány“ a lefolyt tanévben lépett folyamatba. Ez alapítványt mlgs. Sepsi-Szentiványi Gyula úr Brassó és Fogaras megyék főispánja és neje Szabó Polixena úrhölgy, korán elhunyt Jenő fiok emlékére, az Arkoson tartott zsinat alkalmával 1876-ban, tették le 200 o. é. frtos Erd. földtehermentesítési kötvénybe oly formán, hogy 5% kamatjának 1% csatoltassék évenként a tőkéhez, 4% pedig az elemi osztályokban a szegényebb sorsu unitárius növendékek között osztassék ki könyvek, tanszerek és írószközök beszerzésére. A fennebbi 200 frtnak 1876—1879-ig járuló kamatját u. m. 19 frt. 35 krt. az iskolai igazgatóság nevezett czélra fordította s a lefolyt tanévben könyveket és tanszereket vett az elemi osztályokban a következő tanulóknak: Erdődi Andrásnak, Biró Józsefnek, Osváth Sándornak, Székely Árpádnak, Pál Miklósnak, Szabó Sándornak, Kovács Istvánnak, Lázár Jánosnak, Veres Istvánnak, Fekete Domokosnak, Frankis Józsefnek, Péter Sándornak, Végh Ferencznek, Barla Gyulának, Vas Zsigának és Sinczki Gézának.

i.) „Állami ösztöndíjat fejenként 60 frtjával két részletben élveztek: Csegezi Gyula VIII Bályonból; Ürmösi Kálmán VI. Verespatakról; Deák Lajos, VI. Bordsoról; Boros Sándor V. Torlátfalváról.

J a v a d a l m a k :

A „Zsúki László alapítványból“, temetési és legatioi díjából, (divisio) kiosztatott az egyenruhás ifjak között: 110 frt 10 kr. Legatioíkból az illető legatusoknak volt ez évben 230 frt 68 kr. jövedelmük. A papnövendékeknek és felosztályu tanulóknak magán tanítványoktól, a kosztot is pénzértékbe véve, volt: 5924 frt jövedelmük. Különböző jövedelmi forrásokból kapott az ifjuság: 1025 frtot. Iskola-kórházi költségek czimén elengedetett 206 frt 28 kr.

Iskolai tartozás, tandíj stb. czimen elengedettett 63 szegény tanulóknak 247 frt 81 kr. Köztanítók-, gazda-, könyvtárnok- és iskolaszolgáknak különböző tartozás czimen, mint jutalom, elengedettett: 83 frt 66 kr.

Ha összeadjuk a fenn elősorolt jutalmakat, segélyezést, ösztöndíjakat és javadalmakat, — bele nem értve a 22 szegény sorsu tanuló élelmezését — melyekben a tanuló ifjuság a lefolyt tanévben részesült, azoknak értéke teszen: 9510 frtot és 43 krt. Ez a gazdag jövedelmi forrás arra mutat, hogy főtanodánkban a szegény sorsu, szorgalmas és jómagaviseletű tanulóknak — kik különben, meglehet, nyom nélkül tűnnének el a világ zajában — a művelődésre és az önerejükön való kiképzésre igen kedvező alkalom van nyilva. Másfelől a tanuló ifjuság segélyezésére és a szorgalmasabb jutalmazására befolyt tekintélyes összeg arról is nyilván tanuszkodik, hogy főtanodánk a közművelődés érdekében nemes missiót gyakorol, s méltán foglal el első helyet a humanus intézetek sorában.

A jövő 1879—80 ki tanév szeptember hó 1-én kezdődik s a beiratások az első két napon eszközölhetők a főtanoda helyiségében, a 29-ik számú igazgatósági tanácsteremben.

Kovács János,
igazgató-tanár.

2. A tordai középtanodáról.

A tordai középtanoda ünnepélyes megnyitása 1878 szept. 10 én történt meg, mely alkalommal az igazgató tanár mondott alkalmi beszédet.

A már ismert szerződés alapján a középtanoda két (I—II-ik) osztálya ez évben alakítottatott át polgáriskolává, a népességről való kimutatást tehát a következőkben teszem meg:

- a.) felvétellett a középtanoda III. IV. V. osztályaiba 51 tanuló.
- b.) a polgáriskola I—II. osztályába felvétellett 45 tanuló.
- c.) a négy elemi osztályba felvétellett 64 tanuló.

Az összes létszám tehát 169.

Nemzetiség szerint: magyar 148, román 20, német 1.

Vallás szerint: unitárius 68, ev. ref. 45, róm. kath. 33, gör. kath. 14, gör. keleti 4, lutheranus 2, mózes vallásu 3.

Vizsgát tett 143. Ezek közül kitűnő 37, dicséretes 49, első rendű 37, elégséges 3, elégtelen 17.